

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Кжж-07-000 008
Бања Лука, 29.6.2007. године

У ИМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ!

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Желимира Барића, као предсједника вијећа, Обрена Бужанина, Биљане Томић, Фикрета Кршлаковића и Стаке Гојковић као чланова вијећа, уз учешће записничара Софије Рибич, у кривичном предмету против оптуженог Н. Д., због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. Кривичног закона Републике Српске – општи дио, одлучујући о жалбама Републичког тужиоца и браниоца оптуженог, адвоката М. Т. из Б. Л., изјављеној против пресуде Врховног суда Републике Српске број 118-0-Кжж-06-000 006 од 22.2.2007. године, након одржане јавне сједнице вијећа у присуству Републичког тужиоца Светлане Брковић, а одсутности уредно обавјештених оптуженог и његовог браниоца, дана 29.6.2007. године, донио је

ПРЕСУДУ

Одбијају се, као неосноване, жалбе Републичког тужица и браниоца оптуженог Н. Д., те се потврђује пресуда Врховног суда Републике Српске број 118-0-Кжж-06-000 006 од 22.2.2007. године.

Образложење

Другостепеном пресудом овог суда број 118-0-Кжж-06-000 006 од 22.2.2007. године, оглашен је кривим Н. Д., због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. Кривичног закона Републике Српске – општи дио, (у даљем тексту КЗ РС-општи дио), и осуђен на казну затвора у трајању од десет (10) година. Оптужени је обавезан да плати трошкове кривичног поступка у паушалном износу од 600,00 КМ, а оштећени С. Р. је са имовинско-правним захтјевом упућен на парницу.

Против наведене пресуде жалбу су, благовремено изјавили Републички тужилац због одлуке о кривичној санкцији, и бранилац оптуженог, адвокат М. Т. из Б. Л., због погрешно утврђеног чињеничног стања, повреде кривичног закона, битне повреде одредаба кривичног поступка и одлуке о казни.

Приједлог жалбе тужиоца је да се преиначењем побијане пресуде оптуженом изрекне казна затвора у дужем трајању, а приједлог жалбе браниоца оптуженог је да се уважавањем ове жалбе преиначи првостепена пресуда у погледу правне оцјене дјела и одлуке о кривичној санкцији, тако што ће се оптужени огласити кривим за покушај кривичног дјела убиство из члана 36. став 1. КЗ РС – посебан дио, у вези са чланом 19. КЗ РС – општи дио, те да му се за то дјело изрекне казна сразмјерна тој правној квалификацији.

Одговори на жалбе нису поднесени.

На сједници трећестепеног вијећа овог суда Републички тужилац је изложила жалбу, те апострофирала отежавајуће околности и предложила да се оптуженом изрекне казна у дужем трајању.

Испитујући побијану пресуду у оном дијелу који се жалбом побија а у смислу одредбе члана 312. Закона о кривичном поступку (у даљем тексту: ЗКП), овај суд је одлучио као у изреци из сљедећих разлога:

Битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 303. став 2. ЗКП-а, на коју жалба браниоца оптуженог указује, није почињена у поступку доношења и писмене израде побијане пресуде.

Наиме, на приговору садржаном у тврдњи да другостепени суд није поклатио дужну пажњу оним исказима свједока који иду у прилог оптуженог, не може се градити теза о почињеној битној повреди одредаба кривичног поступка предвиђена чланом 303. став 2. ЗКП-а, која се манифестује у погрешној примјени одредбе члана 287. став 2. ЗКП-а, због неадекватног методолошког приступа у оцјени доказа. Ово из разлога што се приговором таквог карактера у суштини оспорава оцјена вриједносног значаја тих исказа као доказа, посматрано с аспекта утврђења чињеница од одлучног значаја за постојање кривичног дјела у радњама оптуженог критичног догађаја и постојање његове кривичне одговорности. Дакле, оваквим приговором се оспорава правилност утврђеног чињеничног стања, због погрешне оцјене доказа, те такав приговор не спада, у жалбом означени, основ побијања пресуде. Међутим, посматран и као приговор чињеничног карактера, он нема основа. Ово из разлога што чињенице садржане у исказима тих свједока, а које жалба апострофира (да оптужени није имао никакве нетрпељивости или мржње према несрбима или породици оштећеног, нити било коме пријетио), немају одлучни значај, како то жалба настоји представити, у свјетлу свеукупне чињеничне подлоге догађаја, при утврђивању постојања предметног кривичног дјела у радњама оптуженог критичног догађаја. Ради тога нема мјеста приговорима жалбе који су усмјерени на оспоравање правилности оцјене вриједносног значаја наведених исказа као доказа, у контексту чињеничног расвјетљавања критичног догађаја с аспекта извршиоца радњи, које манифестују радњу извршења предметног кривичног дјела.

Надаље, суд је овлаштен, а у смислу одредбе члана 270. став 2. ЗКП-а, да одбије доказне приједлоге странака ако оцјени да је понуђени доказ непотребан, или ако оцјени да чињенице које се желе доказати понуђеним доказом нису значајне за предмет. Овакво законско овлаштење суда је конзистентно са

стандардима праведеног суђења постављеним у члану 6. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода (у даљем тексту: Европске конвенције), уз услов да суд образложи због чега није прихватио доказне приједлоге, јер је дискреционо право суда да одбије доказне приједлоге странака, ограничено обавезом суда да образложи одлуку о њиховом одбијању. Недостатак таквог образложења би манифестовао битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 303. став 1. тачка ј) ЗКП-а и истовремено кршење права на правично суђење садржаног у члану 6. став 3. тачка д) Европске конвенције. Како су на страни 3. пасус 5. образложења побијане пресуде наведени разлози због којих су одбијени приједлози одбране за саслушање наведених свједока, тиме се показује неутемељен жалбени приговор заснован на тврдњи да је одбијањем ових доказних приједлога одбране почињена битна повреда одредаба кривичног поступка и повријеђено право оптуженог на одбрану које гарантује Европска конвенција.

Кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ РС – општи дио (за које је оптужени оглашен кривим побијаном пресудом) по својој законској диспозицији је одређено специфичном радњом извршења која се огледа у алтернативно прописаним, разноврсним и многобројним дјелатностима усмјерених против цивилног становништва и појављују се као кршење међународног хуманитарног права садржаног у члану 3. став 1. тачка 1. IV Женевске конвенције о заштити грађанских лица за вријеме рата од 12. 8. 1949. године и чланом 4. став 2. тачка а) Допунског протокола уз Женевске конвенције од 12. 8. 1949. године, о заштити жртава мађународних оружаних сукоба (Протокол II, усвојен у Женеви 8. јуна 1977. године). Надаље, ратом, оружаним сукобом или окупацијом је временски одређена могућност извршења ових дјела, а начин на који се дјело може извршити дефинисан је у два облика и то као наређење да се изврши нека од радњи извршења дјела или непосредно предузимање неке од радњи која је означена као радња извршења наведеним конвенцијама. И коначно специфично обиљежје овог кривичног дјела је у томе што се може извршити само према цивилном становништву, а као извршилац се појављује припадник оружаних снага сукобљених страна.

Према утврђењу побијане пресуде оптужени је као саизвршилац починио наведено кривично дјело, тако што је за вријеме унутрашњег оружаног сукоба у Босни и Херцеговини, критичног догађаја као припадник Војске Републике Српске, са још пет за сада непознатих војника, кршећи правила Међународног права лишио живота једно лице , а друго лице покушао лишити живота.

Таква чињенична основа побијане пресуде је оспорена жалбом браниоца оптуженог, а приговори ове жалбе се свде на тврдњу о одсуству чињеница које детерминишу битне елементе кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ РС – општи дио (с једне стране), те, с друге стране, на тврдњу којом се негира да је оптужени починио онај облик радњи извршења дјела који се огледа у убиству једног лица. Тако жалба, у том смислу, негира постојање оружаног сукоба као битног елемента овог кривичног дјела, затим постојање узрочне везе између оружаног сукоба и наступјеле посљедице у виду убиства једног лица и покушаја убиства другог лица. Надаље, ова жалба тврди да по начину извршења, забрањене радње (убиство једног и покушај убиства другог лица), не манифестују кршење међународног

хуманитарног права, у смислу диспозиције овог кривичног дјела. Коначно жалбом браниоца оптуженог се тврди да није доказано учешће оптуженог у лишавању живота оштећеног Ц. Р.

Аргументи жалбе, наведени у прилог ових приговора чињеничног карактера, немају такав значај да би могли довести у сумњу правилност чињеничног утврђења побијане пресуде на коме је заснован закључак да је оптужени починио кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва у означном облику, под околностима и на начин описан у изреци побијане пресуде.

Наиме, приговор који се огледа у негирању постојања оружаног сукоба, као битног елемента овог кривичног дјела, се темељи на становишту жалбе да је постојање оружаног сукоба (у смислу означене инкриминације) условљено постојањем стварних борби на простору који обухвата мјесто извршења дјела. Такво становиште жалбе је погрешно јер, напротив, за примјену међународног хуманитарног права у случају унутрашњих оружаних сукоба (какав је био сукоб у БиХ у спорном периоду), довољно је да се оружани сукоб одвијао на једном дијелу територије коју контролише нека од сукобљених страна, и да је дјело почињено у контексту оружаног сукоба. При томе је сасвим ирелевантно да ли се мјесто извршења дјела просторно подудара са подручјем на којем се одвијају стварне борбе. У конкретном случају кривично дјело извршено за вријеме унутрашњем оружаног сукоба у БиХ и на простору који је био под контролом Војске Републике Српске, као једне од сукобљених страна из тог оружаног сукоба, па тиме нема мјеста жалбеном приговору којим се негира постојање оружаног сукоба, као једног од битних елемената који структуришу кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва.

Околности које прате начин извршења дјела и околности које су му непосредно претходиле, а које су апострофиране у образложењу побијане пресуде, без сумње указују на постојање узрочне везе између оружаног сукоба и извршеног дјела, којим је једно лице лишено живота а друго лице покушано лишити живота, како је то правилно утврђено побијаном пресудом. Ту се прије свега имају у виду чињенице које се огледају у противправном лишавању слободе и принудном одвођење оштећених С. Р. и Ц као цивила, од стране припадника оружане формације, и то у условима када су таквим радњама присуствовали припадници полиције, (који су по телефонском позиву оштећених дошли на лице мјеста да би им пружили заштиту), али је њихова интервенција изостала из разлога што су им ти непознати војници предпочили да имају налог за хапшење и да је то војна ствар. Те околности сасвим јасно указују на то да је на лишавање слободе и одвођење оштећених критичног догађаја од стране припадника Војске Републике Српске, а потом касније и безразложно извршење убиства једног од њих и покушаја убиства другог, од стране истих припадника војске и оптуженог (који им се у међувремену придружио), од пресудног значаја било постојање оружаног сукоба на простору Босне и Херцеговине, те припадност извршиоца дјела (с једне стране) и оштећених (с друге стране) различитим националним групацијама, које су у тај сукоб биле укључене на супростављеним странама. Наведене околности извршења дјела манифестују повезаност почињеног злочина са оружаним

сукобом који се одвијао у другим дијеловима територије Босне и Херцеговине, коју су контролисале сукобљене стране.

По начину извршења ово кривично дјело се може извршити наређивањем да се изврши нека од забрањених радњи, које манифестују разноврсне облике кршења међународног хуманитарног права према цивилном становништву, или непосредним извршењем тих радњи. Погрешна је теза жалбе по којој непосредно извршење забрањених радњи, као начин извршења дјела, подразумјева поступање у оквиру наређења. Ово из разлога што непосредно извршење забрањених радњи (које манифестују радњу извршења овог кривичног дјела), није условљено постојањем наредбе да се те радње изврше (али, свакако укључује и она забрањена поступања која су извршена у оквиру наредбе), него је овај начин извршења прописан као алтернативни, од наредбе независан облик извршења. Дакле, и она, према цивилима усмјерена, забрањена радња, (која манифестује кршење међународног хуманитарног права), која је без наређења извршена од стране припадника оружаних снага за вријеме рата, оружаног сукоба или окупације, представља радњу извршења кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва. Такође није нужно, за постојање овог кривичног дјела, како то жалба представља, да су радње извршења усмјерене према ширем кругу лица, нити да су вршене у дужем периоду, јер је дјело извршено, уз испуњење осталих претпоставки које одређују његово биће, предузимањем било које појединачне радње извршења и према једном лицу.

Неоснован је приговор жалбе браниоца оптуженог заснован на тврдњи да оптужени није судјеловао у извршењу убиства оштећеног Ц. Р., и неприхватљиви аргументи којим жалба такву тврдњу поткријењује, јер немају упоришта у садржају проведених доказа на главном претресу, нити у разлозима побијане пресуде којим се образлаже дата оцјена доказа.

Наиме, суштина жалбених замјерки у том правцу се своди на тврдњу о непоузданости исказа оштећеног С. Р., због недоследности исказа, и пристрасности свједока која је, како жалба тврди, мотивисана испољеном мржњом према Србима и злом намјером да отежа положај оптуженог у поступку.

Супротно становишту жалбе, овај суд налази да је закључак побијане пресуде о саизвршилачкој дјелатности оптуженог у лишавању живота оштећеног Ц. Р., резултат савјесне и критичке оцјене проведених доказа појединачно и у међусобној повезаности, те да резултати такве оцјене представљају сасвим поуздану основу за наведени закључак. Ту се првенствено има у виду исказ свједока-оштећеног С. Р., који исказ, и по оцјени овог суда, не садржи недоследности у погледу чињеница од одлучног значаја. Осим тога, на увјерљивост тог исказа, због досљедности у погледу изнесених тврдњи у њему, упућују садржаји исказа свједока И. Л., Н. С., А. Ј. и Ф. Х., а у погледу узрока смрти оштећеног Ц. Р., вјеродостојност тог исказа налази упориште и потврди Дома здравља Ш., те исказу свједока М. др. С., која је обавила ваљски преглед мртвог тијела убијеног Ц. Р. ради утврђивања узрока смрти. Тиме се показује као неутемељен приговор жалбе којим настоји обезвриједити доказни значај тог исказа, уз истицање паушалних и неувјерљивих аргумената о пристрасности сведочења, мотивисаној националном мржњом свједока -оштећеног С. Р. према

народу коме оптужени припада, као и намјером да се отежа положај оптуженог у овом поступку.

Како се повреда Кривичног закона, као жалбени основ, заснива на неоснованој тврдњи о чињеничним недостацима побијане пресуде који су од значаја за правну квалификацију дјела, то ни овом жалбеном основу побијања пресуде нема мјеста, јер је, на правилно и потпуно утврђеној чињеничној основи, побијаном пресудом правилно примјењен Кривични закон, када су радње оптуженог, извршене критичног догађаја, оквалификоване као кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. КЗ РС-општи дио.

Одлуку о казни, изречену оптуженом за наведено кривично дјело, овај суд је испитао у вези са приговорима жалби Републичког тужиоца и браниоца оптуженог, те налази да су у изреченој казни у пуној мјери дошле до изражаја све олакшавајуће околности које жалба браниоца оптуженог апострофира, а које се односе на личне прилике оптуженог, (тешка болест, те породичност и обавеза издржавања супруге и двоје малољетне дјеце), а такође и околности отежавајућег карактера на које жалба тужиоца указује, које се односе на ранији живот оптуженог, околности извршења дјела посматрано кроз односе оптуженог и оштећених, те тежину повреде заштићеног добра (ранија осуђиваност оптуженог, оштећени му комшије, тешке посљедице по здравствено стање оштећеног С. Р. узроковане јачином емотивног стреса који је преживио суочен са чињеницом да му убијају сина, а да је он немоћан да му помогне). Казна затвора у трајању од десет година, изречена оптуженом за почињено кривично дјело, одражава правилну равнотежу вриједносног значаја свих ових околности релевантних за индивидуализацију казне, те представља потребну, али и довољну мјеру казне да би се остварила сврха кажњавања у свим њеним сегментима. Овај суд је увјерења да висина изречене казне манифестује праведан баланс између захтјева, који су одредбом члана 33. КЗ РС општи дио, као сврха кажњавања, дефинисани циљевима специјалне и опште превенције.

Из наведених разлога се не могу прихватити као основане тврдња жалбе тужиоца о преблагодости, нити тврдња жалбе браниоца оптуженог о престојности изречене казне затвора оптуженом, па су слиједом тога, на основу одредбе члана 319. ЗКП-а те жалбе, као неосноване, одбијене и потврђена другостепена пресуда.

Записничар
Софија Рибич

Предсједник вијећа
Желимир Барић

За тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић